

ภาวะผู้นำด้านการปกครองของพระเทพปริยัติ(สะอาด ขนฺติโก) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่

THE LEADERSHIP GOVERNANCE OF PHRATHEPPHARIYATI (SA-ARD KHANTIGO) THE
ECCLESIASTICAL PROVINCIAL GOVERNOR OF CHIANG MAI PROVINCE

พระครูปลัดชาติชาย ญาณโสภโณ

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำในการปกครอง และผลกระทบในภารกิจ 6 ด้านที่มีต่อการพัฒนาสังคมและองค์กรสงฆ์ ของพระเทพปริยัติ (สะอาด ขนฺติโก) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ที่ได้นื่องานกับพระเทพปริยัติ(สะอาด ขนฺติโก) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 15 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทหน้าที่ของพระเทพปริยัติ นั้นแบ่งได้เป็น 2 หน้าที่คือ หน้าที่เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ และหน้าที่เจ้าอาวาสวัดเจ็ดยอด พระอารามหลวง โดยจำแนกได้ดังนี้ 1)พระเทพปริยัติ (สะอาด ขนฺติโก) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ มีแนวคิดตลอดจนวิธีการปกครองคณะสงฆ์ ให้สอดคล้องกับหลักพระธรรมวินัย โดยมีการนำหลักธรรมมาเป็นเครื่องประกอบ กับบุคลิกลักษณะที่เป็นผู้นำของท่าน 2)ท่านมีวิธีการปกครองโดยใช้หลักเมตตาธรรม ปรับตามสถานการณ์ และรับฟังความคิดเห็นของพระสงฆ์ในการปกครองจังหวัดเชียงใหม่ 3)ผลกระทบที่เห็นได้จากการวิจัยนั้น **ด้านวัตถุ** ท่านจะสงเคราะห์อำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ปัจจัย 4 อันเป็นสิ่งสำคัญแก่วัดของท่าน และวัดต่างๆในเขตการปกครองด้วย **ด้านจิตใจ** ท่านเป็นผู้นำในการจัดอบรม เพื่อพัฒนาจิตใจโดยใช้การแสดงธรรม บรรยาย แจกเอกสาร และการออกอากาศทางสถานีวิทยุเป็นต้น เพื่อเป็นการขัดเกลาจิตใจอีกทางหนึ่ง **ด้านสังคม** ท่านจะหมั่นประชุมปรึกษากิจการของทางคณะสงฆ์อยู่อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังให้คำปรึกษาในฝ่ายคฤหัสถ์ หรือฝ่ายบ้านเมืองโดยเป็นตัวกลางในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ต่างๆเพื่อให้เกิดความสมานฉันท์สมานสามัคคีกันในโลก และทางสงฆ์

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ , การปกครอง , ภารกิจคณะสงฆ์ 6 ด้าน

ABSTRACT

This research is aimed to study on the governance leadership role of 6 missions toward on society and Sangha Community of Phrathetphariyati (Sa-ard Khantigo),the Ecclesiastical Provincial Governor of Chiang Mai province. The research is following to research mythology of qualitative research by In-Depth Interview with 15 key informants. The study have found that 1) He can apply Dhamma and Vinaya into his works. 2) He has loving – kindness, being adjust and being open mind and willing to listen to and consider other authorized monk’s ideas and suggestions. 3) The research has found the affections that can divided into 3 types namely: for concrete result, he grants material such as four requisites for his temple and other temples with compassion mind, for spiritual, he often hold activities so as to improve the living of people by giving sermons, lecturing, sharing document and serving Dhamma through the radio, for society, he

is co-working with authorized monks to confer the affairs of monk and be the adviser for lay people or officers and there're sometime he is middleman who coordinates with variety state agency for reconciliation between secular and religious.

Keyword : Leadership , Governance , 6 missions

บทนำ

ภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่ต้องการของทุกองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งภาวะผู้นำแม่ในองค์กรสงฆ์ เพราะถ้าองค์กรใดมีผู้นำที่เพียบพร้อมด้วยภาวะผู้นำ จะทำให้หน่วยงานหรือองค์กรนั้นประสบความสำเร็จ ด้วยเหตุนี้องค์กรสงฆ์จึงเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความต้องการผู้นำ ที่มีภาวะผู้นำอย่างยิ่ง อีกทั้งองค์กรสงฆ์ยังมีบทบาทและความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทย ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์และประชาชนเป็นไปอย่างใกล้ชิดและมั่นคงตลอดมา ตั้งแต่ในสมัยครั้งอดีตเป็นต้นมา การปกครองคณะสงฆ์ไทย มักประสบปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในองค์กรอันเกิดจากการขาดคุณสมบัติในบทบาทผู้นำทำหน้าที่ของผู้ที่ได้ชื่อว่า “ผู้นำ” แห่งองค์กรสงฆ์เมื่อพิจารณาถึงความจำเป็นในภาวะผู้นำ ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในแต่ละองค์กรซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญ มาจากหัวหน้าขาดวิสัยภาวะผู้นำ ย่อมทำให้เห็นว่าบทบาทและภาระหน้าที่ของผู้นำที่พึงประสงค์ ทางพระพุทธศาสนาย่อมมีความจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาองค์กรสงฆ์และสมาชิกให้เจริญก้าวหน้าต่อไป พระสงฆ์มีบทบาททางภาวะผู้นำสำหรับการดำเนินชีวิต ให้เจริญรุ่งเรืองมาถือได้ว่าเป็นแกนกลางที่ได้ช่วยนำสื่อแสงแห่งพระธรรม คำสอน ของพระพุทธศาสนา มาช่วยพัฒนาจิตใจของประชาชนให้เป็นคนดีมีศีลธรรม ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน เหตุผลเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความสัมพันธ์ของพระภิกษุสงฆ์ที่มีต่อการดำรงชีวิตประจำวันของคนไทย การศึกษาประวัติพระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ทราบบทบาทสำคัญที่ท่านได้สร้างคุณประโยชน์แก่ชุมชน สังคม ประเทศชาติ

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือตอนบนของทางประเทศไทย มีพุทธศาสนิกชนที่นับถือพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมากภายในจังหวัดเชียงใหม่ มีคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้ปกครองโดยมีพระเทพปริยัติ (สะอาด ขนดีโก) เป็นเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัดภายในเขตปกครองทั้งหมด 1,825 วัด โดยแบ่งเป็น 25 อำเภอ ได้แก่ เชียงดาว เมืองเชียงใหม่ เวียงแหง แม่แจ่ม แม่แตง แม่ริม แม่วาง แม่อน แม่ฮ้าง ไชยปราการ จอมทอง ดอยเต่า ดอยสะเก็ด ดอยหล่อ ฝาง พร้าว สะเมิง สันกำแพง สันทราย สันป่าตอง สารภี หางดง อดก้อย ฮอด กัลยาณิวัฒนา มีพระภิกษุจำนวน 5,275 รูป สามเณร 6,570 รูป (ทำเนียบพระสังฆาธิการ วัดในจังหวัดเชียงใหม่, 2559:136) พระเทพปริยัติ (สะอาด ขนดีโก) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ เป็นพระสงฆ์รูปหนึ่งที่มีภาวะผู้นำการพัฒนาในด้านต่างๆ คือ ด้านการพัฒนาจิตใจ เช่น การรับกิจนิมนต์ ไปเทศน์ เนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และวันสำคัญของชาติ ณ สถานที่ของทางราชการและหน่วยงานองค์กรต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดอื่นๆ ด้านพัฒนาทางวัดภูมิการปรับปรุงศาสนสถาน ที่เป็นโบราณสถานและโบราณวัตถุ และสร้างอาคารที่จำเป็นเพิ่มเติมภายในวัดเจ็ดยอด และสนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายแก่วัด ที่สร้างขึ้นใหม่ เช่น วัดในอำเภอ กัลยาณิวัฒนา รวมทั้งพุทธมณฑลจังหวัดเชียงใหม่ที่จะก่อสร้าง ขึ้นใหม่ด้วย ด้านสังคมได้ร่วมกิจกรรมทางศาสนาเป็นประจำไม่ได้ขาด โดยเฉพาะกิจกรรม การทำบุญตักบาตร และการปฏิบัติธรรมตามที่พุทธศาสนิกชนที่เลื่อมในศรัทธานิมนต์ไปเป็นผู้นำ ในด้านปฏิบัติบูชาตามประเพณีทางพระพุทธศาสนา

จากความเป็นมาในเบื้องต้นนี้ ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำด้านการปกครองของพระเทพปริยัติ (สะอาด ขนดีโก) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กรคณะสงฆ์และ พระพุทธศาสนิกชนในจังหวัดเชียงใหม่สืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำของพระเทพปริยัติ (สะอาด ขนติโก) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่
2. ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำด้านการปกครองของพระเทพปริยัติ (สะอาด ขนติโก) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่
3. ศึกษาวิเคราะห์ภาวะผู้นำในการกิจ 6 ด้าน ของพระเทพปริยัติ (สะอาด ขนติโก) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคมและองค์กรสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ติดตามการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 รูป/คน โดยมีขั้นตอนคือ 1) ศึกษาข้อมูลพระไตรปิฎก เอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทั้งหมด 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณูปการ และด้านการเผยแผ่ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เกี่ยวกับภาวะผู้นำในการปกครองของพระเทพปริยัติ(สะอาด ขนติโก) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีผลต่อการพัฒนาสังคมและองค์กรสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่จาก รองเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ พระสังฆาธิการ เลขาการ ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ และผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเชียงใหม่และนักวิชาการศาสนา พุทธศาสนิกชน ที่ได้สนองงานของพระเทพปริยัติ(สะอาด ขนติโก)เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัย

1.ภาวะผู้นำของพระเทพปริยัติ (สะอาด ขนติโก) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ทั้ง 6 ด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้ ด้านการปกครอง พระเดชพระคุณ เป็นผู้ในการจัดประชุม สัมมนา พระสังฆาธิการ การตรวจการคณะสงฆ์ซึ่งเป็นมติมหาเถรสมาคม และทำการตรวจตราวัดวาอารามอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังได้จัดโครงการเพื่อยกระดับความรู้ความสามารถของพระสังฆาธิการ ให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยจัดการประชุมพระวินยาธิการ โครงการอบรมสอบความรู้พระกรรมวาจาจารย์ ด้านการศาสนศึกษา พระเดชพระคุณ เป็นผู้ในการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม และแผนกบาลี สำหรับในการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ พระเดชพระคุณสนับสนุนการเรียน การสอนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรม และแผนกบาลี และได้จัดโครงการอบรมเสริมความรู้แก่ พระนวกะในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้สามารถเรียนรู้หลักธรรมคำสอน ของพระพุทธศาสนาได้มากที่สุด ในระยะเวลาอันสั้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติสืบไป หลังจากลาสิกขาบทแล้ว ด้านการศึกษาสงเคราะห์ พระเดชพระคุณ ได้ตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาสำหรับเด็ก นักเรียนในระดับ ประถมศึกษา และทำการเพิ่มทุนการศึกษาอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังเป็นประธาน ในการมอบทุนการศึกษาให้แก่ เด็กนักเรียนอีกด้วย ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระเดชพระคุณ ตระหนักดีในหน้าที่ที่จะต้อง ดำเนินการเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอยู่เสมอ โดยจัดทำหนังสือเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่างๆ มากมาย ยังได้เป็นผู้ แสดงธรรมและบรรยายธรรมทางสถานีวิทยุอยู่เสมอ แม้แต่ข้าราชการ ตามหน่วยงานต่างๆ และประชาชนคนธรรมดาทั่วไปก็ยังได้บรรยายธรรมอบรมอยู่เสมอเช่นกันและยังสนับสนุนการอบรมพระสังฆาธิการ ในระดับเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และพระอุปัชฌาย์ที่เข้ารับตำแหน่งใหม่ โดยเน้นให้มีการเข้าอบรมทั้งความรู้ และการปฏิบัติ วิปัสณากรรมฐานอยู่เสมอ ด้านสาธารณูปการ ตั้งแต่พระเดชพระคุณได้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดเจ็ดยอด พระอารามหลวง ก็ได้เป็นผู้นำบูรณปฏิสังขรณ์โบราณสถานต่างๆ ทั้งในเขตสังฆาวาส และเขตพุทธาวาสที่ชำรุดทรุดโทรมให้กลับมามีความโดดเด่นสวยงามอีกครั้งหนึ่งเป็นที่ชื่นชม และอนุโมทนาของสาธุชนที่ได้พบเห็น อีกทั้งยังตั้ง

คณะกรรมการควบคุมดูแลการก่อสร้าง และสาธารณูปการ เพื่อให้งานด้านสาธารณูปการนั้นเป็นไปตามการวางแผนที่ได้ตั้งไว้ นอกจากนี้ พระคุณพระเดช ยังได้ให้คำปรึกษากับพระสังฆาธิการต่างๆ ในการบูรณปฏิสังขรณ์วัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ อีกด้วย ด้านสาธารณสงเคราะห์ พระเดชพระคุณ เป็นผู้ดำเนินการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือ เกื้อกูล ได้แก่ การที่วัดหรือคณะสงฆ์ดำเนินการเองซึ่งกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ ให้เป็นสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การจัดเป็นหน่วยอบรมประชาชนของชุมชน หรือหน่วยงานต่างๆ เป็นต้น รวมถึงให้ใช้สอยพื้นที่วัดบางส่วนเป็นการส่งเสริมอาชีพของประชาชน นอกจากนี้ยังช่วยเหลือเกื้อกูล สถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่ การช่วยเหลือสถานที่ อันเป็นสาธารณสมบัติ เช่น สร้างถนนหนทาง ขุดลอกคูคลอง มุงเอาเฉพาะการช่วยเหลือสถานที่ อันเป็นของสาธารณประโยชน์ ทั้งนี้ยังเป็นผู้ดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์ในปี พ.ศ. 2558 ในจังหวัดลำปาง แพร่ น่าน ทั้งภิกษุสามเณร และประชาชนทั่วไป และยังเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรม ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาในสถานที่ต่างๆ ตลอดถึงการตรวจเยี่ยมการจัดงานวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วิสาขบูชา และอาสาฬหบูชา เป็นต้น ของวัดต่างๆในเขตปกครองจังหวัดเชียงใหม่ด้วย

2.บทบาทภาวะผู้นำด้านการปกครองของพระเทพปริยัติ (สะอาด ขนติโก) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่การบริหารจัดการองค์กรต้องเริ่มต้นจากการวางระเบียบ กฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันก่อน เป็นกรณีการออกกฎหมายใช้ในวัด การปกครองคน ผู้ปกครองต้องวางตนอยู่ในความไม่มีอคติแต่ต้องคำนึงถึงกฎเกณฑ์กติกาที่มีอยู่เป็นสำคัญ ประโยชน์ได้เกิดขึ้นในหมู่สงฆ์ ประโยชน์นั้นจะต้อง แจกจ่ายให้แก่ภิกษุผู้ชวนชวนในกิจของสงฆ์อย่างเป็นธรรม เช่น การจับสลากกิจนิมนต์ เป็นต้น การบริหาร เป็นการกระจายอำนาจทั้งภายในวัด และภายนอกวัด โดยให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้เรียนรู้มาก่อนแล้วจึงจะได้สอนผู้อื่นต่อไป

3.วิเคราะห์บทบาทภาวะผู้นำในการกิจ 6 ด้านของพระเทพปริยัติ (สะอาด ขนติโก) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ที่มีต่อคณะสงฆ์และพุทธศาสนิกชนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสรุปภารกิจลงได้ 3 ด้าน คือ ด้านวัตถุ ด้านจิตใจ และด้านสังคม ผลสรุปได้ดังนี้

(1) ในด้านวัตถุ พบว่า พระเทพปริยัติ (สะอาด ขนติโก) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่เป็นผู้มีบทบาทภาวะผู้นำด้านวัตถุ โดยท่านได้ช่วยเหลือสงเคราะห์แก่วัดต่างๆ ในเขตปกครอง ตลอดจนพระภิกษุ สามเณรและประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนในด้านปัจจัย 4 กล่าวคือ ท่านได้ช่วยเหลือด้านอาหาร เสื้อผ้า/จีวร ที่อยู่อาศัยเสนาสนะ และยารักษาโรคเท่าที่กำลังของพระสงฆ์รูปหนึ่งพึงปฏิบัติต่อพุทธบริษัทด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ บรรเทาความทุกข์ทรมานทางกาย เช่น ร้อน หนาว หิว แก่ผู้ไปขอความช่วยเหลือท่าน แต่ทั้งนี้ การช่วยเหลือด้วยอามิสหรือวัตถุต่างๆ ไม่อาจจะสงเคราะห์ได้ทั่วถึงไม่ เนื่องจาก วัดและประชาชนมีจำนวนมาก ฉะนั้น ท่านจึงสงเคราะห์เติมกำลังความสามารถและเป็นแบบอย่างในฐานะผู้นำที่ดีต่อบุคคลอื่น ตัวอย่างที่ท่านสงเคราะห์ เช่น การสร้างศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์

(2) ในด้านจิตใจ พระเทพปริยัติ (สะอาด ขนติโก) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้ที่มีบทบาทภาวะผู้นำด้านจิตใจ เพื่อปลูกฝังศีลธรรมและจริยธรรมสู่พุทธศาสนิกชนที่เข้าไปแสวงหา ทางพ้นทุกข์โดยท่านได้จัดอบรม แสดงธรรม บรรยายธรรม แจกเอกสาร แจกแผ่นบันทึกเสียงเทศน์ เป็นต้น ไปสู่วัดต่างๆเพื่อนำไปแสดงแก่ประชาชน และให้ประชาชนเข้าถึงหลักพุทธธรรมคำสอนให้มากยิ่งขึ้นนอกจากนั้นก็ยังได้จัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา โดยการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ การนั่งสมาธิ เจริญจิตเมตตา เป็นต้น อันเป็นแนวทางให้พุทธศาสนิกชนมีกิจกรรมร่วมกัน และรู้จักคุณค่าในการดำเนินชีวิตประจำวัน อย่างมีความสุข ปราศจากการเบียดเบียนหรือประทุษร้ายต่อคนอื่น รู้จักเข้าวัดฟังธรรม จำศีล กินทาน ผลาญกิเลสในใจ

(3) ในด้านสังคม พบว่า พระเทพปริยัติ (สะอาด ขนติโก) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้ที่มีบทบาทภาวะผู้นำด้านสังคม กล่าวคือ

(ก) ในฝ่ายคณะสงฆ์ ท่านได้ประชุมปรึกษาหารือกับคณะสงฆ์อยู่เนืองๆ เช่น การลงอุโบสถสามัคคีร่วมกัน เป็นต้น

(ข) ในฝ่ายคฤหัสถ์ ท่านได้ให้คำปรึกษาในฐานะของพระสงฆ์ที่เป็นหมอรักษาโรคทางใจและประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างองค์กรสงฆ์กับบุคคล หรือระหว่างบุคคลด้วยกันเอง เป็นต้น ซึ่งผู้ใกล้ชิดในกรณีพิพาทเหล่านี้ จะต้องได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย การเจรจาจึงจะประสบผลสำเร็จ และท่านก็ทำให้ดีในหลายกรณีด้วยกัน จึงทำให้เรื่องราวหรืออิทธิฤทธิ์ต่างๆ ในพื้นที่สงบลงด้วยดีและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

อภิปรายผล

ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ พระเทพปริยัติ (สะอาด ขนติโก) เป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่โดดเด่น ได้ทำหน้าที่ปกครอง กำกับดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนกิจการ คณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีรูปแบบการทำงานเป็นทีม มีการจัดตั้งกองงานเลขานุการ ในการประสานงานกับเจ้าคณะจังหวัด หรือวัดต่าง ๆ เพื่อให้ประสิทธิภาพในการบริหารกิจการ คณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน ให้สอดคล้องกับพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎระเบียบ ข้อบังคับ มติ และประกาศมหาเถรสมาคม มีการปกครองใช้การตรวจตราวัด วาอาราม อันอยู่ในเขตการปกครองของตนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ คอยสังเคราะห์ อนุเคราะห์ ในด้านต่างๆให้แก่พระภิกษุสงฆ์ในเขตจังหวัดของตนเองและจังหวัดใกล้เคียง อีกทั้งยังคอยอบรมเหล่าพุทธศาสนิกชนที่เข้ามาประพฤติปฏิบัติธรรมต่างๆ และท่านได้ใช้พุทธวิธีเผยแผ่เชิงรุก ใช้สื่อทางโซเชียล มีเดีย ต่างๆเป็นการถ่ายทอดพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาให้เข้าถึงประชาชนอย่างทั่วถึงและท่านยังได้นำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับการปกครองคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พุทธิพงษ์ กันทะรส ได้ศึกษาเรื่อง “ภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระราชปัญญาโมลี(จารัส ทตฺตสิริ)เจ้าคณะจังหวัดลำพูน” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพนั้นต้องทำงานเป็นทีม โดยมีทีมงานที่ดีในการประสานงานภายในจังหวัดให้เกิดผลในการปฏิบัติงานอย่างคล่องตัวและรวดเร็ว พระเทพปริยัติ (สะอาด ขนติโก) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้นำในการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม และแผนกบาลี สำหรับในการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ พระเดชพระคุณสนับสนุน การเรียนการสอนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรม และแผนกบาลีทั่วทุกวัดในเขตการปกครองจังหวัดเชียงใหม่ และได้จัดโครงการอบรมเสริมความรู้แก่พระภิกษุสงฆ์ในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้สามารถเรียนรู้หลักธรรมคำสอน ของพระพุทธศาสนาได้มากที่สุดในช่วงเวลาอันสั้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติสืบไป หลังจากกลาสิกขาบทแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหามณเฑียร วรธมโม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพังงา” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพังงาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 3.40 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศาสนศึกษาและด้านการศึกษา สงเคราะห์อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับด้านอื่นๆ คือ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการปกครอง ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณ สงเคราะห์ อยู่ในระดับมาก ข้อเสนอแนะนโยบายคณะสงฆ์สำหรับพัฒนาตนเองในการวิจัยต่อไป

หากมีการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัย ในลักษณะต่อไปนี้ 1) ควรศึกษาบทบาทภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในระดับ เจ้าคณะจังหวัด ภาค หรือเจ้าคณะหนอื่นๆ เพื่อศึกษาว่ามีบทบาทภาวะผู้นำในการบริหารกิจการ คณะสงฆ์ที่เหมือนกับภาวะผู้นำในการวิจัยครั้งนี้ อย่างไร 2) ควรศึกษาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในระดับต่างๆ ด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม เพื่อที่จะได้กลุ่มตัวอย่างที่

มากกว่านี้ 3) ควรศึกษาภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการควบคู่กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาจากพระเดชพระคุณหลวงพ่พระเทพปริยัติ (สะอาด ขนดีโก) เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่และเจ้าคณะพระสังฆาธิการที่ให้อำนาจ รวมทั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาอันประกอบด้วย อาจารย์ ผศ.ดร.ประเสริฐ ปอนถิ่น ประธานกรรมการ อาจารย์ ดร.บุศรา โพธิสุข อาจารย์ ผศ.ดร.เสน่ห์ ใจสิทธิ์ อาจารย์ ดร.สามารถ บุญรัตน์ ซึ่งต้องขออนุโมทนาขอบคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

(1) หนังสือ :

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2528.

พระเทพปริยัติสุธี(วรวิทย์ คงคปญโญ). คู่มือพระสังฆาธิการ ว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2540.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต) .พุทธวิธีบริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549.

(2) วิทยานิพนธ์ :

พุทธพงษ์ กันทะรส, “ภาวะผู้นำในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระราชปัญญาโมลี (จรัส ทตฺตสิริ)”, วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2558.

นันทวรรณ อิศรานุวัฒน์ชัย, “ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ในยุคโลกาภิวัตน์ : ศึกษาจากหลักพุทธธรรม”, วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2550.

พระมหามณเฑียร วรธมโม, “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัด พังงา”, วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), 2553.

(3) บทสัมภาษณ์ :

พระเทพปริยัติ(สะอาด ขนดีโก) . เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่. 1 กรกฎาคม 2560.

พระเทพสิงหราชจารย์. รองเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่. 2 กรกฎาคม 2560.

พระครูสุจิตบุญญารณ. รก.เจ้าคณะอำเภอสารภี. 2 กรกฎาคม 2560.

พระครูวิมลญาณประยุต ดร.. เจ้าคณะอำเภอสันกำแพง. 20 กรกฎาคม 2560.

พระครูอาทรวิสุทธิคุณ. เจ้าคณะอำเภอหางดง. 30 มิถุนายน 2560.

พระครูโกศลธรรมวิจิตร. เจ้าคณะอำเภอสันทราย. 2 กรกฎาคม 2560.

พระครูวิสิฐศีลาภรณ์. เจ้าคณะตำบลป่าแดด. 3 กรกฎาคม 2560.

นายอุบลพันธ์ ชันผณี. ผอ.สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดเชียงใหม่. 1 กรกฎาคม 2560.

นางพวงพยอม ห่านวงษา รก.ผอ.กลุ่มส่งเสริมพระพุทธศาสนาและกิจการพิเศษ. 24 กรกฎาคม 2560.

นางสาวเกษสุตา ต.เจริญ. ผอ.อำนวยการและกลุ่มงานพระศาสนา. 24 กรกฎาคม 2560.

นางพัชรินทร์ แก้วใส. นักวิชาการศาสนาชำนาญการ. 24 กรกฎาคม 2560.

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 3 “ศาสตร์พระราชากับการสร้างสังคมอุดมปัญญาในยุคไทยแลนด์ 4.0”

วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2561 ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

นางสาวกัลยาณี ปิยะชัยมงคล. นักวิชาการศาสนาปฏิบัติการ. 24 กรกฎาคม 2560.

นายณัฐพล วงศ์อ้าย. นักวิชาการศาสนาปฏิบัติการ. 24 กรกฎาคม 2560.

นายธนมิตร แสงอิน. ไวยาวัจกรวัดเจ็ดยอด พระอารามหลวง. 1 กรกฎาคม 2560.

นายสมักร ปินยศ. เจ้าหน้าที่สำนักงานวัดเจ็ดยอด พระอารามหลวง. 1 กรกฎาคม 2560